

2017-178

Archeologienota Merelbeke Burgemeester Van Gansberghelaan 111

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

3-11-2017

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning te Merelbeke Burgemeester Van Gansberghelaan 111 (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingreep 1000m² of meer bedraagt, en waarbij het terrein volledig gelegen is buiten woon- of recreatiegebied maar de aanvrager een publiekrechtelijk persoon is, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied valt uiteen uit 2 deelzones en is gelegen op hoevecomplex met stallen, dat door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) van de Vlaamse overheid gebruikt wordt als proefhoeve. De westelijke deelzone is 1253,5m² groot en in gebruik als grasland; tegen de westelijke grens staat een afdakje, aan de oostelijke grens een hoogspanningscabine. De oostelijke deelzone is 1651,9m² groot en is deels verhard met beton, deels bebouwd met een stal en deels in gebruik als grasland. In het zuiden van deze zone is een onverharde weg aanwezig. Beide zones grenzen niet aan elkaar, ertussen ligt een bebouwde en verharde zone van zo'n 50-60m breed.

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig waarbij de relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Zeker vanaf midden 19de eeuw was het plangebied gelegen in het gehuchtje Boschhoek, dat eigenlijk uit niet meer bestond dan 4 huizen. Op de Ferrariskaart uit 1777 is de projectie van de site mogelijk wat vertekend; op de plek van het gehucht worden dan ook al een aantal huizen weergegeven, maar het plangebied wordt daar ten zuiden van gesitueerd, op landbouwgronden. De site evolueert in de loop der jaren en is tegenwoordig een hoevecomplex met stallen, in gebruik door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek. De oorspronkelijke gebouwen zijn in de loop der jaren afgebroken en vervangen door nieuwe. Die twee deelzones die het plangebied vormen, vielen steeds buiten het bebouwde areaal en waren vermoedelijk in gebruik als weide of akkerland. Enkel op de oostelijke deelzone werd in het laatste kwart van de 20ste eeuw een stal met verharding opgetrokken, de verstoring die dit met zich heeft meegebracht zal echter oppervlakkig zijn en geen grote invloed gehad hebben op het bodemarchief. Hoe de site er uitzag voor 1777 is niet gekend. De omgeving van het plangebied is archeologisch tamelijk rijk, met enkele belangrijke vroegmiddeleeuwse vindplaatsen. Zo werd zo'n 1,5km ten westen van het plangebied een groot grafveld uit de Merovingische en Karolingische periode blootgelegd, alsook een Karolingische nederzetting. Bij enkele onderzoeken in de dorpskern van Lemberge werden ook heel wat Merovingische sporen aangetroffen, maar ook begraving en bewoning uit de metaaltijden en de Romeinse periode. Romeinse brandrestengraven werden ook gevonden op een terrein zo'n 300m ten oosten van het plangebied. Er zijn ook een aantal lithische vondsten uit de steentijden gekend in de omgeving, zij het wel dat deze niet meer in situ aanwezig waren (aangetroffen bij veldprospecties in de teelaarde of in versmeten grond). Daarnaast komen er een aantal laatmiddeleeuwse sites met walgracht voor in de omgeving. De ligging op matig natte (licht) zandleembodems, op de overgang van de lagere gronden in het noorden naar de hogere heuvelrug in het zuiden, kan mogelijk een aantrekkingsplek geweest zijn voor menselijke aanwezigheid in het verleden.

Het plangebied valt bestaat uit 2 deelzones: een westelijke deelzone (1253,5m²) waar een machineloods wordt gebouwd, en een oostelijke deelzone (1651,9m²) waar een loods voor compostopslag wordt voorzien. Beide zones worden grotendeels opgehoogd alvorens de bouwwerken starten; of hierbij voorafgaand de teelaarde wordt afgegraven is niet duidelijk. De geplande diepgaande verstoringen betreffen voornamelijk lijntracés van funderingen en afvoerleidingen en puntlocaties van regenwaterputten en funderingskernen. Deze zijn beperkt in oppervlakte en verspreid gelegen.

Op basis van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. Er zijn een aantal zeer interessante archeologische locaties gekend in de omgeving, waardoor het plangebied een bepaalde archeologisch potentieel heeft. Als deze verwachting ten opzichte van de eerder kleine oppervlakte van beide deelzones, en zeker ten opzichte van de oppervlakte van de diepere bodemingrepen, wordt geplaatst, dan lijkt er op het terrein echter weinig kenniswinst te rapen. De archeologische verwachting betreft voornamelijk landelijke bewoning of begraving uit het verleden, die het best kan geëvalueerd worden binnen een breed ruimtelijk kader aangezien dergelijke sites zich meestal over grotere gebieden uitstrekken. Op zo'n beperkte oppervlakte kan men steeds maar een beperkt deel van een site aansnijden: een deel van een erf, een deel van een activiteitszone, een deel van een begraafplaats, en het zal bovendien niet makkelijk zijn om de functie van een eventuele site te herkennen op zo'n beperkte ruimte. Daarnaast zullen diverse vragen naar bvb. begrenzing van de site, interne organisatie, evolutie, niet kunnen beantwoord worden. Een onderzoek zou dus meer vragen oproepen dan beantwoorden. Gezien de archeologische verwachting is het niet onmogelijk dat er sporen uit de metaaltijden, de Romeinse periode en/of de middeleeuwen aanwezig zijn op het plangebied. Het louter aantreffen van deze sporen zou echter geen echte kenniswinst betekenen, omdat het binnen de lijn van de verwachtingen zou liggen gezien de sites die gekend zijn in de omgeving van het plangebied. Echte kenniswinst kan pas bekomen worden indien men de aanwezige sporen in een ruimer kader kan plaatsen, en dat kan niet op deze locatie. Dit in acht genomen, zou de kosten-baten analyse van een verder vooronderzoek negatief uitdraaien.

Om die reden wordt er, ondanks het eventuele archeologische potentieel, geen verder onderzoek geadviseerd. Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch onderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

---

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.